

UTICAJ POLITIKE NA FORMIRANJE I RAD SPORTSKOG DRUŠTVA RADNIČKI

Filip Smiljanić

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet

Apstrakt

Sportsko društvo Radnički je naš najstariji sportski klub u zemlji. Formiran je 1920. godine uz snažnu podršku SKOJa, koji je organizovan godinu dana ranije. U periodu od osnivanja do Drugog svetskog rata rastao je i osvajao uspehe pod neposrednim uticajem komunističke partije, koja je delovala u ilegali. Sportisti su se iznedrili iz radničke omladine koja je baveći se sportom istovremeno i prihvatila ideologiju jednakih šansi za sve mlade. Takmičili su se bez materijalnih pobuda, vodio ih je entuzijazam, ljubav prema sportu i poredama, zadovoljni što su za uspeh i postignute rezultate dobili društveno priznanje. Danas je sport postao unosan biznis, a takmičari roba koja se prodaje na tržištu. Sportska društva i klubovi se polako privatizuju, ali većina još uvek očekuje pomoć društva i radi uz izuzetne finansijske teškoće. Da li oni mogu da opstanu bez pomoći politike. Pokušali smo da na osnovu prikupljenih podataka i dokumenata i analize tih dokumenata definišemo predmet ovog rada, a koristeći istorijski metod istraživanja potvrdimo da će u narednom periodu biti neophodne mere države za nastavak rada Sportskog društva Radnički.

Ključne reči: sport, politika, sportski rezultati

Uvod

Nismo skromni ako kažemo da je narod Srbije sportska nacija. Srbija je srazmerno broju svog stanovništva iznedrila veliki broj vrhunskih sportista u svim granama sportova. Baza za izrastanje tih sportista su brojni veliki i mali klubovi, po gradovima i selima u kojima su učili sportu i takmičili se mnogi talentovani i nadareni mladići i devojke.

Iz tih klubova su izrastala sportska društva, a ona su pravila saveze na lokalnim i državnim nivoima. Sportska društva su nosila imena naših slavni

sportista i narodnih heroja, istorijskih simbola, imala uspone i padove, ali svi su ostavili dubok trag u razvoju i istoriji sporta.

Umnogome su zavisili od društvenih prilika i novca. Iako je sport delatnost od nacionalnog interesa nije uvek tako tretiran i nedostatak sredstava je pogubno delovao na njihov opstanak. Zbog nedostatka sredstava sportska društva zatvaraju klubove, a poneki opstaju tako što umesto imena poznatih sportista nose imena privatnih kompanija, banaka ili vlasnika koji ih finansiraju. U današnjim uslovima još preživljava Sportsko društvo „Radnički“ na Crvenom krstu u Beogradu. Ovo Društvo ima najmanje dve osobine koje ih razlikuje od drugih jakih sportskih društava u Srbiji. Nastao je pre skoro sto godina i najstarije je sportsko društvo u Srbiji, i drugo, osnovali su ga radnici u najbukvalnijem smislu: krojači, kožari, metalci, stolari... i za vreme svog postojanja do danas zadržao je imidž za koji se ne može reći da asocira na elitizam i akademizam. Zabeležiti vreme u kojem je „Radnički“ osnovan i opstao pre Drugog svetskog rata i vreme kada je posle tog rata uspešno gradio vrhunski i masovni sport zaslužuje da bude prezentovan.

Cilj ovog rada je da prikaže političke i društvene okolnosti u kojima je Sportsko društvo Radnički radilo i opstalo i šta je potrebno da se preduzme od države i društva da bi danas masovni i vrhunski sport u Radničkom i drugim sportskim organizacijama bio društveno i sistemski podržan kao delatnost od nacionalnog interesa.

Ostvarenje cilja ovog rada zasniva se na istorijskim činjenicama, prikupljenoj dokumentaciji u Sportskom društvu Radnički, i analizi te dokumentacije, a na osnovu koje analize su se dobili rezultati koji potvrđuju da je za funkcionisanje ovog Društva neophodna podrška društva i države.

Radnički od osnivanja do Drugog svetskog rata

Sportska organizacija je slobodno udruživanje građana radi postizanja zajedničkih ciljeva, odnosno radi ostvarivanja i usklađivanja njihovih interesa i razvijanja različitih sportskih aktivnosti (Životić, D., 1999, str. 33) Oblik organizovanja sportske delatnosti su: sportski klub, sportsko društvo, sportsko udruženje, sportski savez i savez sportova (Životić, str.28). Sportsko društvo čine klubovi kao najmanji organizacioni oblik, a sportsko društvo je viši stepen organizovanja. Tako je i Sportsko društvo „Radnički“ nastalo formiranjem pojedinih klubova u raznim sportskim granama.

Naročiti potstrek organizovanju radničkog kluba u Beogradu je bila održana utakmica između BSK i Građanskog SK iz Zagreba u kojoj je BSK

katastrofalno pobeđen. Prvog dana sa 3:0, a sledećeg sa 10:0. Učenici Građevinsko zanatlijske škole u Beogradu, saznajući da u Građanskom igra veliki broj radnika, a oduševljeni utakmicom odlučili su da u Beogradu stvore klub sastavljen od fizički sposobnih i umnih radnika. Dana 20. aprila 1920. godine je obrazovan Akcioni odbor od 29 članova od kojih je najstariji imao 26 godina, sa zadatkom da pripremi i osnuje fudbalski klub sastavljen od mladih proletera (čitaj: radnika). Članovi Akcionog odbora su bili sledećih zanimanja: 13 bravara, 6 stolara, 3 zidara, 2 kanalska radnika, zatim elektromehaničar, dreer, monter, duborezac i automehničar. Predsednik Akcionog odbora je bio Ilija Krstić, trgovački pomoćnik. Prvi sastanak Akcionog odbora je održan u Građevinsko zanatlijskoj školi.

Aktivnost oko formiranja radničkog kluba potstakao je, usmeravao i pomagao Savez komunističke omladine Jugoslavije (SKOJ) koji je formiran 10. oktobra 1919. godine, čiji je zadatak bio da omladinski pokret okupi što veći broj radničke omladine kroz, ne samo političke akcije, već i kroz kulturno prosvetna i sportska društva. Radnički će od osnivanja do kraja Drugog svetskog rata biti dragocen punkt za okupljanje i političko delovanje skojevskih aktivista, naročito za vreme ilegalnog rada. U tom periodu članovi „Radničkog“ su bili: Zlatko Šnajder, Janko Mišić, Pera Popović Aga, Otokar Keršovani, Miloš Savković, Vojislav Vučković...U kasnijem periodu u Radnički su se učlanjivali i studenti i đaci.

U vreme kada je Radnički osnovan, u Beogradu je sa 90.000 stanovnika bilo 12 klubova: Soko, BSK, Jugoslavija, Busk i Vardar i Dušanovac, a na putu da se registruju: Brđanin, Konkordija, Omladina, Polet, Slavija, Uskok i Radnički.

Prvi naziv kluba je bio: „Beogradski radnički sport klub“, što je nedvosmisleno pokazivalo da je to klub beogradskih radnika. Na članskim kartama, pečatu i memorandumu je bila utisnuta krilatica: „Proleter i svih zemalja ujedinite se“ sa srpom i čekićem. Dresovi su im bili jarko crvene boje, da bi se znalo da su proleter i.

Registraciju i kontrolu svih klubova u Beogradu je vršio Beogradski loptački podsavez, koji na ove simbole Radničkog negativno reagovao, smatrajući da se u sport uvodi politika i za sve vreme svog rada, klub je bio pod nadzorom.

Radnički je održavao svoje skupštine jednom godišnje i na njoj birao predsednika i Upravni odbor. Pred početak Drugog svetskog rata pretila je policijska invazija na kadrove „crvenog“ Radničkog, pa je rukovodstvo svu dokumentaciju kluba uništilo, a da bi se uklonili dokazi o pojedinim članovima komunističke partije. Zbog toga je dokumentacija o izbornim skupštinama parcijalno skupljana i često se zasnivala na izjavama preživelih članova kluba posle Drugog svetskog rata. Pisani dokazi postoje tek za

održanu skupštinu 26. februara 1925. godine. Na toj sednici je za predsednika Kluba izabran Čeda V Kuzmić, monter, koji je i u predhodnoj godini obavljao tu dužnost¹.

Kada je krajem iste godine 30. novembra objavljena famozna „Obznana“, policija zatvara sve što je radničko. Zabranjen je Savez metalčkih radnika, Proleter iz Zemuna, a i Radnički klub. Konfiskuje se arhiva kluba i sva oprema. Tek kasnije, stvari su vraćene klubu i on je nastavio sa radom.

Radnički u početku nije imao naročitu organizaciju, a ni značajnije uspehe u fudbalskim takmičenjima. Pored toga nisu imali odgovarajuću opremu, naročito lopte, a i klub je finansiran ličnim sredstvima članova. Ipak već u toku 1921. godine klub postiže i određene uspehe, a među talentovanim fudbalerima se posebno isticao Aleksandar Karović.

Za dve godine Radnički je znatno ojačao i nametnuo se, pored Grafičara, kao čist proleterski klub. Nije bio omiljen kod drugih klubova i smatra se da su neke profašističke sportske organizacije (Orujna, Srnao, Hanao) izvršile napad na sedište kluba i isekli golove.

Nekoliko godina od osnivanja, Radnički već startuje kao zreo, monolitan klub. Posebno su značajni uspesi u takmičenju sa klubom Sloga iz Osijeka u Beogradu i Osijeku. „Loptački sport“ je posle ovog sportskog susreta znatno doprineo većem interesovanju radničke publike.

Članovi kluba Radnički su istovremeno bili aktivni u SKOJu, ali i Komunističkoj omladinskoj internacionali. Radili su po uputstvima partije na omasovljenju članstva ali i na jačanju i širenju infrastrukture. Već 1924. godine je bilo preko 60 radničkih klubova. Dobili su zadatak da formiraju savez radničkih klubova. Beogradski loptački podsavez je oštro reagovao na ovu nameru, smatrajući da se u formiranje ovog radničkog saveza umešala politika. Iste godine je zabranjen rad Nezavisnih sindikata, Nezavisne radničke partije Jugoslavije i Saveza radničke omladine Jugoslavije. Inače policija je neprestano pratila sve aktivnosti Radničkog preko svog posebnog agenta

¹ Predsednici Radničkog su do Drugog svetskog rata bili: Ilija Krstić, elektromehaničar (1921,1922), Stojan Vasiljević, dimničar (1923), Čeda Kuzmić, monter (1924-1929), Proka Pavlović, mašinbravar (1930), Lorenc Vitman, krojač (1931-1934), Miloš Ristić čazim, grafički radnik (1935), Stojan Trifunac, obučarski radnik (1936), Nikola Knežević, krojački radnik (1937), Vlada Čobanović, krojački radnik (1938), Dušan Đorđević Korošec, obučarski radnik (1939), Radivoje Marić, mašinbravar (1940), (Stanišić, Đ. B., (1980) U korak s partijom ...).

Posle četiri godine od osnivanja se nižu sportski uspesi. Radnički se nalazi na čelo liste posle prvenstva klubova II razreda (iza njega su: Slavija, Olimpija, Grafičar, Busk, Dušanovac i Čehoslovački). Trebao je po rezultatima da pređe u Prvi razred, ali Beogradski loptački podsavez kao nadležni nije mu dozvolio. Već iduće godine, Radnički će obezbediti opoziciju u Potsavezu kao protivtežu vladajućoj grupaciji. Istovremeno Radnički dobija novi, rvački klub (28.8.1926). Rvači su odmah pokazali dobre rezultate. Rvač Nenad Milovanović je postao prvak Beograda, a Grbić je naredne godine osvojio titulu državnog prvaka.

Svakako osim proširenja sa uspešnim rvačkim klubom, uspeh Radničkog je bio i stvaranjem novih radničkih klubova u Novom Sadu, Pančevu, Kragujevcu, Nišu, Leskovcu...

Krajem godine Radnički se proširuje i sa bokzerskim klubom sa sjajnim bokserima: Branko Petrović i Vlada Čobanović i Rizman Ivan. Te godine je donet Zakon o zaštiti države i Radnički je bio prvi na udaru. Članovi radničkog: Pavle Kovačević, Ivan Brijaček, Svetislav Stefanović, Otokar Keršovani, Dimitrije Kovačević, Milorad Petrović, Vukota Četković... uhapšeni su i osuđeni na vremenske kazne. Godine 1928, Radnički učestvuje prvi put na međunarodnom takmičenju u Rešicama (Rumunija). Nastavlja se uspešna karijera takmičara Radničkog, naročito u boksu i rvanju.

Kralj Aleksandar Karađorđević je 6. Januara 1929. izvršio državni udar, ukinuo je Ustav i raspustio Narodnu Skupštinu. Udar je bio na sve što je mirisalo na komunizam. Ubijeni su mnogi članovi Radničkog: Mijo Oreški, Janko Mišić, Pero Popović Aga, Zlatko Šnajder... Zahvaljujući vezama Lorenca Vitmana, kasnijeg predsednika, Radnički nije zabranjen kao 49 tadašnjih klubova. Ne predajući se, preostali radnički klubovi (Grafičar, Radnički, Borac...) osnovali su Radničku sportsku zajednicu sa sedištem u Beogradu, koja nije bila dugog veka.

I pored teških uslova za rad, rvači Radničkog na državnom prvenstvu u Ljubljani osvajaju treće mesto u bantam kategoriji, Uzelac osvaja srebrnu medalju, a na prvenstvu fudbala u Beogradu drugo mesto. Sledeće godine na ovom prvenstvu fudbaleri Radničkog će zauzeti peto mesto od osam klubova. Dolaskom Vasilija Kovačevića Čileta u fudbalski klub, pozicije se znatno popravljaju i na prvenstvu 1932. godine u Beogradu, Radnički ponovo osvaja drugo mesto, iza Čukaričkog. Sledeće godine Radnički konačno prelazi u Prvi b razred. U prvoj utakmici osvaja treće mesto. Naredne godine, Radnički prelazi u Prvi a razred i na prvenstvenom takmičenju u Beogradu osvaja treće mesto, kao i sledeće 1934., a 1935. godine prvo mesto.. U prvenstvu 1936. godine Radnički je na četvrtom mestu od sedam klubova, a 1937. na četvrtom mestu. Naredne dve godine

Radnički je bio na četvrtom, zatim na sedmom 1939. godine, kao i poslednje godine pred rat. U sledećoj tabeli ćemo prikazati koje sekcije su poslovale i kojih godina.

Sa više ili manje uspeha u Radničkom su u periodu od 1920 do 1941 godine organizovani s klubovi i sekcije prikazani u tabeli 1.

Tabela 1. Klubovi i selekcije u Radničkom u periodu 1920-1941

1.	fudbal	1920-1921	1921-1941
2.	rvanje	1926-1931	1939
3.	boks	1927-1928	1937
4.	dramska	1929-1934	1935-1941
5.	tamburaška	1925-1929	
6.	Govorni hor	1937-1938	
7.	šah	1937-1941	
8.	stoni tenis	1937-1940	
9.	atletika	1940	
10.	muzička	1937	1939-1941
11.	biciklizam	1938	
12.	Zidne novine	1936-1941	
13.	hazena	1924	1938-1941
14.	Bob-sankanje	1938	

Na rezultate rada Radničkog je neposredno uticala politika koju su sproveli članovi Radničkog koji su bili komunisti i članovi komunističkih organizacija.

Radnički je obezbeđivao sredstva za funkcionisanje klubova i takmičenja svojim priložima i članarinama, a sportisti su vežbali i takmičili se dobrovoljno. Zna se da su pojedini članovi poklanjali opremu klubovima i finansirali određene aktivnosti i to su uglavnom bili članovi SKOJa i komunističke partije. Održavane su priredbe, koncerti i pozorišne predstave što je za to vreme u klubovima bilo uobičajeno, a pripremu i organizovanje su dobrovoljno organizovali upućeni članovi.

Uticao je politika je bio veći ukoliko je država bila slabija, a u vreme reagovanja države, politika je slabije delovala iz ilegale. Međutim poruka politike je uvek bila omasovljenje i širenje sa mladima i radnicima. Osnivanje novih klubova je bilo i u okviru struke. Grafički radnici su uglavnom bili u Grafičaru, u Borcu metalci, u Figaru berbersko frizerski radnici itd. Jak strukovni odbor tekstilaca i kožara je u celosti prešao u Radnički i bio uporište u klubu. U periodu od 1936. do 1938. godine organizuju se masovno štrajkovi u kojima učestvuju članovi Radničkog. Pored toga, članovi kluba Radničkog su organizovali proslavu Prvog maja i Đurdevanski uranak, prijateljske utakmice srodnih klubova. Članovi

Radničkog su učestvovali u svim aktivnostima protiv režima i 14. decembra 1939. godine su učestvovali u velikim demonstracijama radničke i studentske omladine protiv skupoće i spoljne politike vlade Cvetković Maček. U tim demonstracijama je ubijeno deset, ranjeno preko 40 i uhapšeno 60 demonstranata.

Veliki uticaj u klubu je imao Čile Kovačević, sportista, ali i revolucionar istinskog formata. Kada su posle sedmomartovskih demonstracija, 4. aprila pale prve bombe i zemlja okupirana, Radnički je faktički prestao da postoji. Arhiva je zakopana, većim delom uništena, a članovi Radničkog su se odazvali pozivu da učestvuju u Narodno oslobodilačkoj borbi.

Radnički je dao deset španskih boraca, sedamnaest narodnih heroja, a 106 je dalo svoje živote.

Radnički od 1945 do danas

Sportsko društvo Radnički je prvi sportski kolektiv, osnovan u slobodnoj socijalističkoj Jugoslaviji.²

Odmah po formiranju kluba, pored veterana, učlanjuju se mladi i odmah je počelo razvijanje klubova u fudbalu, boksu, rvanju, džudou, rukometu, košarci, kuglanju, ragbiju. I pored velikog entuzijazma takmičara, prvih 20 godina rada klubova se odvijalo sa mnogo teškoća. Zbog oskudice bila su česta osipanja kadrova. Bolje vreme je krenulo od 1969 godine dolaskom novih ljudi i izborom za predsednika kluba Srboljuba Srbe Dragovića³. Za godinu dana, Društvo je ostvarilo vidne rezultate i 1970. godine, Sportsko društvo je dobilo Zlatnu plaketu SOFK Beograda kao najbolji sportski kolektiv u Beogradu. Takođe je dobilo i plakete Skupštine opštine Zvezdare i SOFK Zvezdare, na kojoj opštini je bilo sedište Društva.⁴

² Odlukom ASNOSA br. 941/45 i rešenjem ministra prosvete Srbije br.146 od 23 jula 1945. Godine overen je Statut društva i odobren rad pod imenom: Fiskulturno društvo Saveza košaraca „Radnički“.

³ Predsednici Sportskog društva Radnički u periodu od 1945-1980. Su bili: Aleksandar Ratković (1945-46), Dobrivoje Lazarević (1946), Ivan Šler vd (1946-1948), Vasilije Kovačević Čile (1948-1955), Milutin Vujović (1955-56), Ljubo Krstulović (1956-1957), Slavko Čolić (1957-1959), Rade Malešević vd (1959-1962), Nedeljko Čermak (1962-1967), Vukota Četković i David Kalinić v.d (1967-1969), Srboljub Dragović Srba (1969-1977), Kasim Husović (1977-)(Stanišić, Đ. B., (1980) U korak s partijom ...).

⁴ SOFK je skraćenica od Savez organizacija fizičke kulture koja je organizovana na svim nivoima vlasti od 1961. do 1992. godine. (Bosiljčić, S, *Sport u Srbiji*, www.Sportski savez Srbije.rs.

Sportsko društvo Radnički donosi novi Statut i prilagođava organizaciju novim propisima. Svi klubovi imaju svoje organe, udružuju se u Sportsko društvo i na nivou Društva se bira predsedništvo i izvršni odbor. U proseku ima oko 3 hiljade članova.

Finansiranje klubova je uvek bilo aktuelno pitanje za rad klubova. Jedan deo je obezbeđivan u budžetu opštine, odnosno, grada, jedan deo su kasnije izdvajale SOFKe, privredne organizacije su bili nesebični sponzori jer je u to vreme zemlja bila privredno moćna, a imovina društvena, dakle bez interesa vlasnika. Naravno i klubovi su imali svoje prihode. I pored toga, uvek je trebalo dodatnih sredstava. Ipak sportska aktivnost je bila značajna i iz tog perioda Radnički dobija brojna priznanja.

Za uspehe u tom periodu, Radnički dobija od predsednika Republike Orden zasluge za narod sa srebrnim zracima (18 maj 1975.). Radnički dobija i sledeća druga priznanja: Zlatnu diplomu SOFK Beograda (1964) Oktobarska nagrada Grada Beograda (1966), Zlatnu plaketu Saveza za fizičku kulturu Beograda (1970), Majska nagrada Saveza socijalističke omladine Beograda (1970), Beograda, Majska nagrada SOFK Srbije (1973) Spomen plaketu Grada Beograda (1974), Zlatna značka za fizičku kulturu Jugoslavije (26.mart 1976), Diploma ORA Beograd 78 i druge.

Ove nagrade su dobijene za uspehe klubova i takmičara. Zato ćemo u najkraćem izneti njihove zasluge. Fudbalski klub je prvi klub Sportskog kluba Radnički.

U Prvu saveznu fudbalsku ligu su ušli 1953., u sezoni 55-56 su se plasirali na 3 mestu, 57/58 a 58/59, na četvrtom mestu. Ušli su i u finale Kupa Jugoslavije u sezoni 1956/57. Juniori su bili prvaci Jugoslavije 1948, prvaci Srbije 1947, drugi u Srbiji 1948, četvrti na prvenstvu Jugoslavije 1949. U tom periodu fudbaleri su primili veliki broj priznanja. U narednom periodu nastaje velika kriza i skoro deceniju Radnički je zaboravljen. Ponovo fudbal u Radničkom dobija zamah 1975. godine otvaranjem škole fudbala.

U periodu do 1980 godine, bokseri Radničkog su osvojili 25 seniorskih i 12 juniorskih titula pojedinačnih prvaka Jugoslavije. Zlatne rukavice, „Oskari“ i trofeji su u vlasništvu Radničkog. Tri puta su bili vicešampioni Jugoslavije.

Rvači Radničkog od 1949 godine osvojili su veliki broj titula pojedinačnih prvaka Beograda, Srbije i Jugoslavije u seniorskoj i omladinskoj konkurenciji, a 1973 i najznačajniju titulu ekipnog prvaka države. Osvojili su velike uspehe na evropskim svetskim i drugim velikim međunarodnim takmičenjima. Radnički je bio stožer rvanja u Beogradu.

Radnički je bio punih 25 godina u vrhu jugoslovenske košarke. I muška i ženska košarka je osvojila u seniorskoj i juniorskoj konkurenciji veliki broj titula prvaka Beograda, Srbije i Jugoslavije.

Ženski rukomet je proslavio Radnički u zemlji i svetu. Ženske rukometašice su dobile Orden predsednika Republike. Osvojile su titulu evropskog šampiona 1976. i 1980, bile osam puta prvaci Jugoslavije, pet puta porednice Kupa Jugoslavije. Rukometni klub je 1979. godine odlikovan Ordenom bratstva i jedinstva sa srebrnim vencem.

Odbojkašice su 1980. godine osvojile prvi put titulu seniorskog prvaka Jugoslavije. Naročiti uspeh su ostvarile pionirke i juniorke.

U ritmičkoj gimnastici vežbačice su osvojile brojne titule u Beogradu i Srbiji. Džudo klub je osvojio titulu prvaka Jugoslavije 1959, ali kasnije je zapao u krizu. Kuglaši su pobeđivali i bili prvaci u Beogradu i Srbiji, a učestvovali i na jugoslovenskim takmičenjima. Planinari simbolišu razvoj planinarstva u Beogradu, a šah klub je iznedrio Alisu Marić.

Iz ovih klubova su potekli šampioni: Dušan Ivković, Svetlana Kitić, Srećko Jarić, Ljubinko Veselinović, Momir Kecman, Miroslav Čitaković, David Kalenić, Alisa Marić i mnogi drugi.

Radnički i danas ima svojih 14 klubova. Prošle godine je proslavio 95. godina rada i postojanja. Sredstva koja ostvaruje dotacijom, donacijom, članarinom, izdavanjem prostora i terena nisu dovoljna za rad klubova, takmičenja i takmičare. Ogromni troškovi održavanja i naknade za komunalije ostaju neplaćeni. Proslavi je prisustvovao zamenik gradonačelnika Beograda. I on je kao i gradonačelnik Beograda 2011. godine „razumeo“ probleme najstarijeg sportskog društva u zemlji. Ali da li je razumevanje bilo dovoljno kada su 22.11.2014. godine, Radničkom isključili struju zbog neplaćenih računa. Tada je Stanka Pejović, sekretar Sportskog društva, inače poznata kiks bokserka, rekla: „Valjda u ovoj zemlji ne postoji samo Partizan i Zvezda oko kojih se svi sjate kad god treba da im se pomogne A toliko vrednih sportskih društava je u velikoj krizi, dugovanja Radničkog su u poređenju sa njima još i najmanja.“ Možda nemaju sva sportska društva isti tretman, ali svi su u teškoj situaciji.

„Borićemo se sportski do poslednjeg atoma snage sa surovostima tranzicije i krize, zakucaćemo na sva vrata i ubeđeni smo da mora da postoje resursi da nam se pomogne u ovoj borbi za poletarce i juniore i njihovu životnu šansu za bavljenje takmičarskim sportom, za generacije koje dolaze i za očuvanje

tradicije Radničkog sa „Krsta“, poručio je u javnom saopštenju Radnički 2012. godine u dnevnom listu. (Blic, str.9)

Ovom rečenicom je sažet ceo problem. Dok se statusno ne reše sportske organizacije kod nas, dok u našoj zemlji postoji interes da se mladi bave sportom i da se odgaja vrhunski sport, država i društvo su dužni da pruže pomoć u okvirima mogućeg, ali i u iznosu minimalnog.

Zaključak

Društvene prilike, uključujući i politički sistem neminovno utiču na razvoj sporta i funkcionisanje i opstanak sportskih klubova i sportskih društava. U periodu sistema društvene svojine i jakih preduzeća, kao i moćnih sportskih fondova, Sportsko društvo Radnički je imalo bolje uslove finansiranja i ostvarivao uspehe u masovnosti i vrhunskim sportskim rezultatima svojih klubova.

Teška privredna situacija u zemlji je uticala da mnoga sportska društva, pa i velika kao što je Sportsko društvo Radnički ima teškoće u finansiranju. Sport se i dalje smatra nacionalnim interesom, ali finansiranje iz javnih sredstava je sve manje i u skladu sa politikom privatizacije javnih delatnosti i sport sve više traži svog sponzora i vlasnika. Sami sportski klubovi biraju u svoja rukovodstva uticajne političare da im pomognu kod finansijskih teškoća.

Dok se najjača sportska društva u Srbiji nalaze u velikim dugovima sa jedne strane, sa druge strane sport postaje unosan biznis. Bogati vlasnici kompanija i banke sponzorišu dobre i isplative klubove. Imamo sve više i privatnih sportskih klubova.

Politika i ideologija koja je uticala na formiranje i rad Sportskog društva Radnički pre Drugog svetskog rata bila je duboko socijalno obeležena sa elementima revolucionarne spremnosti u borbi za promenu monarhističkog režima. Ideologija komunista je jačala u Evropi. Propagirajući društvo jednakih šansi, bila je nepoželjna u Srbiji. Zato je Sportsko društvo Radnički bilo pod stalnim nadzorom, ali je ipak ostvarilo izuzetne rezultate u okupljanju mladih i na takmičenjima.

Značaj Radničkog u okupljanju radničke omladine nije samo u profilisanju strukture članova, već zbog angažovanja mladih na sportskoj aktivnosti koja je proizvela generaciju sportista i zdrave mladosti, a društveni uslovi, ugroženi sa stanovišta socijalnih potreba pomogli su da ti sportisti časno

učestvuju na takmičenjima i bore se za klub bez materijalnog interesa. U njima je iz ideoloških razloga raslo i rodoljublje, maštanje za dolazak nekog boljeg i srećnijeg života i mnogi od njih su ostavili svoje živote u epopeji narodnooslobodilačke borbe Drugog svetskog rata.

Sportsko društvo Radnički ima svoju istoriju i svoje uspehe. U vlasništvu ima objekte na izuzetnoj lokaciji, ima svoje kadrove, igrače i klubove. Za uspešan rad ovog Sportskog društva neophodna je briga države. Dok ne stane na noge i dok ne nađe vlasnika i sponzora.

Finansiranje klubova kao najvažnije pitanje u razvoju sporta nije u potpunosti rešeno. Politika će odložiti plaćanje dugova sportskim društvima Partizanu i Crvenoj zvezdi, ponovo će uključiti svetlo Radničkom, ali neće omogućiti da klubovi budu mesto razvoja bazičnog sporta, a i drugih sportova, neće biti rasadnici sportista, neće pokupiti pionire i mlade u svoje hale i odvući ih sa ulice. O tome treba da brine sistem, svakim danom pomalo, a sistem čini organizacija i pravila funkcionisanja države, a ta pravila kreiraju političari. Dakle, politika i političari i sport su vrlo povezani.

Literatura

1. Jubilej-proslavljeno-95-godina-sportskog-društva-radnički, [Http://www.blic.rs/vesti/beograd/](http://www.blic.rs/vesti/beograd/), preuzeto 12.02.2016.
2. Radnicki sa Crvenog krsta traži pomoć zbog teškog materijalnog stanja, [Http://sport.blic.rs/kosarka/domaca-kosarka-i-aba/sd-](http://sport.blic.rs/kosarka/domaca-kosarka-i-aba/sd-), preuzeto 12.02.2016.
3. Radnicki-utonuo-u-mrak, [Http://www.politika.rs/scc/clanak/311453/](http://www.politika.rs/scc/clanak/311453/)
4. SD Radnički-Vikipedija, slobodna enciklopedija, [Http://www.beograd.rs/cms/view.php?id1455081](http://www.beograd.rs/cms/view.php?id1455081), preuzeto 12.02.2016.
5. Sportsko društvo Radnički domaćin najboljim kik-bokserima, [Http://www.politika-trofej Beograda](http://www.politika-trofej.beograda), preuzeto 12.02,2016.
6. Sportsko-društvo-radnički-obeležava- 94 –godine- postojanja, [Http://www.kurir.rs/najstarije- -clanak-1329605](http://www.kurir.rs/najstarije- -clanak-1329605), preuzeto 12.02,2016.
7. Stanišić, Đ. B., (1980). *U korak s partijom- Sportsko društvo Radnički 1920-1980*. Beograd: Sportsko društvo Radnički.
8. Više-od-igre, [Http://politikin-zabavnik.co.rs/pz/tekstovi/](http://politikin-zabavnik.co.rs/pz/tekstovi/)
9. Životić, D. (1999). *Upravljanje u sportu*. Beograd: Ministarstvo za sport i omladinu Vlade Republike Srbije.